

Form. C. art. 1, 9 et 10, morte Episcopi non sine damno fidelium cessarent, cum pro his perduratio post ejus mortem non sit concessa. Talem cessationem S. Sedem voluisse, vix supponi potest.—Hisce consideratis omnino tenendum esse videtur, Episcopos facultates, quarum *communicatio* eis concessa est, tanquam privilegia ad tempus eis personaliter concedita, eodem modo communicare posse, quo possunt Superiores religiosi respectiva privilegia suis subditis. Cum hoc consonat, quod docet Heiss: *De Matrimonio*, Monachii, 1861, pag. 198, nota 5.—Differentia inter communicationem et subdelegationem etiam in hoc consistere videtur, quod communicatio sit facienda prout jacet (cfr. infra n. 34 f.), subdelegatio autem restringi possit non quidem quoad condiciones et clausulas, quibus facultas vestita est, sed quoad personas, quibus applicanda sit et numerum casuum. Insuper nihil obstare videtur, quominus facultas, quæ a S. Sede per *communicationem* habetur et in actu jurisdictionali consistit, eis, quibus communicationem facere licet, *subdelegari* possit.

32.—IV. Cum S. Congr. de P. F. Patribus Conc. Pl. Balt. II. supplicantiibus pro largiore potestate quoad communicationem facultatum responderit: “standum omnino esse Formularum facultatum etc.,”¹ ideo

a. *De jure* Episcopi nostri

1. *Communicare* possunt: a. *omnes facultates Form. I. exceptis illis* sub art. 1, art. 2 (in quantum respicit dispensationes Ordinandorum ab irregularitatibus), art. 3, art. 12 (ob restrictionem art. 28, ubi de communicatione, appositam); porro ob naturam rei *exceptis illis* sub art. 13 et art. 22; *restrictis* facultate articuli 21 quoad lectionem librorum prohibitorum, et altera binandi sub art. 23 quoad personas et tempus.—b. ex Form. C. fac. articulo 1, 9 et 10.

2. *Subdelegare* possunt omnes facultates Form. D. et E. at tantum: a. Vicario Generali, si ipse absit a sua residentia aut legitime impeditus sit; b. pro aliquo numero casuum, in quibus ad Episcopum recurri non potest, duobus vel tribus Sacerdotibus in locis remotioribus Diocesis.

33.—b. *De facto*, prout id exhibent pagellæ Sacerdotibus

¹ Act. et Decr. C. Pl. B. II. pag. cxlv. n. vi.

tradi solitæ, communicatio facultatum in Diocesis horum Statuum maxime variat. Concedi solent ex *Formula I.* art. 2 (cum restrictione ut supra), 4, 15, 16, 17, art. 23 (omissa binatione), 24, in pluribus etiam art. 5, 14, 20, 25, 26, 27.—Quoad dispensationes matrimoniales, in una Diocesi omnes ab art. 6 usque ad art. 11, in aliis paucis art. 6–10, in una art. 7, in altera art. 8 tantum communicantur, in aliis nulla fit generalis communicatio facultatum matrimonialium.—Ex *Formula C.* communicatur in omnibus Diocesis art. 9, in pluribus etiam articuli 1, 2 et 10. Unde Missionarii laborantes modo in hac modo in alia Diocesi attenti esse debent, ne confundant varias concessionem et in irritum laborent.

34.—V. *Quod jus et obligationem communicationis et subdelegationis* facultatum attinet, præter tenorem Formularum, attendendum præsertim est, quod Bened. XIV. in const. *Apostolicum ministerium* 30 Maj. 1753, § 11, ad Vic. Ap. Angliæ docuit, scil.: a. facienda est, quatenus valor executionis a diligentia et industria executoris pendet, *idoneis*, “quo vocabulo cognitio indicatur, quam Largitor facultatum habere debet de eo, qui ipsas consequitur, an videlicet idoneus existimetur. Hinc et arbitrium examinis de illo instituendi subsequitur, quoties ejus scientia ad facultatem exercendam aliunde non innotescat.”—b. Generatim loquendo “necessitas non inferitur Vicario Apost.,” Episcopo etc., “ut omnino prædictas facultates communicet;” at eas communicare “nunquam non opportunum, sæpius etiam necessarium est,¹ cum Superior omnia per se præstare minime valeat.” Insuper ei curandum est, ut post suum obitum, donec S. Sedes provideat, sit, qui sede vacante possit supplere; unde Sacerdotibus in Diocesi laborantibus tum alias tum præsertim tempore sui obitus propter hoc juxta art. 28 Form. I. communicatio conveniens est facienda.—c. “In arbitrio Vicarii Ap.” etc. “positum est, vel *omnium suarum facultatum*” singularem *Sacerdotem* participem facere vel *aliquas tantummodo* communicare. “Nam Vicarius Ap.” etc., “in hoc genere facultatum, specialis Sanctæ Sedis Delegati personam gerit, cui liberum est subdelegare, nedum ex

¹ Cfr. id. quod ap. De Martinis: *Juris pontificii* vol. vi. par. i. pag. 87 Pius IX. 8 Febr. 1850 scripsit Episcopo Macaonensi.

communi jure (ex quo scil. quoad hoc nihil obstat),¹ verum etiam ex singulari auctoritate illi demandata." Quas dein facultates sibi reservare, quas Sacerdotibus elargiri, quas uni potius, quam alteri impertiri salutare et opportunum sit, ex cognitione personarum, animarum necessitate et casuum frequentia discernere debet.—**d.** Si eas communes fecerit cum Sacerdotibus sæcularibus et regularibus, "tanquam Apostolicus Depositarius earundem," jus retinet dignoscendi, an revera idonei sint, . . . ac denique eas suspendendi penitusve auferendi.—**e.** "Summopere commendatur humanitas in examine peragendo, insuper debita et prudens cautio in suspendendis vel adimendis facultatibus, quæ semel concessæ fuerunt."—Hiscæ a Bened. XIV. dictis adde: **f.** "Notissimi juris est, non posse inferiorem coarctare absque venia Superioris concessionem istius. Igitur, quas in foliis facultates habent Vicarii Ap. communicabiles suis Missionariis . . . possunt quidem eas communicare vel non communicare, juxta datam sibi a S. Pontifice auctoritatem, sed minime possunt novas apponere condiciones et irritantes clausulas in iis communicandis, quando ad sic agendum specialem non obtinuerint facultatem a S. Sede." S. C. de P. F. 16 Mart. 1865.² **g.** "Ad ordinem servandum vitandamque confusionem, mirifice conducet, ut facultates, quæ Missionariis communicantur, præsertim vero matrimoniales, absque ambagibus iisdem ostendantur: ideoque cavendum omnino, ne illæ aliter, quam in scriptis tradantur, per appositas litteras, in quibus cum extensio facultatum, tum etiam casus et censuræ reservatæ aperte et determinate exprimentur." S. C. de P. F. ad Vic. Ap. Indiæ 8 Dec. 1869.³

NOTA. Prædicta valent de gratis, quæ pro personis indeterminatis, in specie de iis, quæ in Formulis conceduntur. Si vero Episcopus, aliusve per Rescriptum pro personis determinatis gratiam accepit, eam *ordinarie* privilegiatis communicare tenetur et quidem sine prævia inquisitione, si de *gratia facta* in Rescripto non est institutus executor, verificatis vero conditionibus, si in eo constituitur executor. Dico *ordinarie* i. e. nisi Rescriptum sit nullum,

¹ *N. R. Th.* xix. p. 96 seq.

² *Coll. Miss.* n. 1022; *Coll. Prop.* n. 1488.

³ *Coll. Miss.* n. 38; *Coll. Prop.* n. 157.

aut impetrantibus certe nocivum. Si tandem constituitur executor voluntarius seu Ordinario vel alii conceduntur "facultates necessariæ et opportunæ, ut super præmissis providere possit et valeat" vel "petitum indultum concedendi, si ita in Domino expedire judicaverit"—tum re adhuc integra i. e. si executor nullo actu inceperit judicare, an gratiam concedere expediat, non tenetur ad gratiam communicandam, tenetur vero, si inceperit et communicationem facere expediens judicaverit. Unde confessarius facultate absolventi a reservatis præditus, si casu audito penitentem audire pergit absolutioneque dignum judicavit, eum absolvere tenetur. Si voluerit eum ad Superiorem dimittere, statim audito casu debuisset confessionem abrumpere. Cfr. infra n. 72 et Bucceroni *Cas. consc.* i. n. 46.

35.—VI. *Communicatio et subdelegatio*, si demum fit, *legitime faciendæ est*, scilicet:

a. Quando non est concessum a S. Sede, ut per Vicarium Generalem aut alium fiat, Episcopus ipse eam perficere debet n. 27 et 28; *Decr.* n. 321. At juxta La Croix¹ et Lugo² valeret, si Episcopus suo Vicario aut alii diceret: "Non quidem tibi do facultatem subdelegandi, sed immediate ego subdelego facultatem illi, quem tu judicas aptum et designas."—Modus hic subdelegandi validus declaratus est a S. Congr. Indulg. 23 Sept. 1775 ad 8 Tertio (*Decr.* n. 237).

b. Communicatio et subdelegatio est species donationis secundum intentionem S. Sedis faciendæ. Ideo præscindendo a fraude et metu, de quibus confer Auctores (S. Alph. i. 184, iii. 714 seq.) et infra n. 44:

1. Illis tantum fieri potest, quibus ex tenore clausularum, ut fiat, concessum est.

Ita facultates Form. I. ex clausula sub art. 28 ab Episcopis omnibus Sacerdotibus idoneis, qui in eorum Diocæsi bus laborant, sive sint de Diocæsi sive non; art. 9 et 10 Form. C. Sacerdotibus sacro ministerio fungentibus, art. 1. Form. C. non solum Sacerdotibus, sed omnibus viris ecclesiasticis, sive sint de Diocæsi sive non, modo sint in Diocæsi, *communicari* possunt.—Facultates Form. D. et E. *subdelegari* licet cuivis Presbytero, sive sit de Diocæsi sive non, in loco remotiori Diocæsis, modo non sint jam tribus subdelegatæ. (Cfr. infra n. 230–232, 243.)

¹ Lib. vi. p. iii. n. 884.

² *Resp. mor.* lib. 4, d. 42.

2. Ex parte privilegiati requiritur acceptatio, ut effectum habeat.¹ Quævis enim facultatum communicatio, quævis delegatio et subdelegatio est donatio, quæ non perficitur nisi per consensum donatarii. Hinc etiam si ab aliquo tertio petitur dispensatio, in scio dispensando, hic ante executionem notificari debet gratiamque acceptare. Si tamen facultas, quæcumque ea sit, a supplicante petitur per litteras vel per nuntium aut procuratorem, ea probabiliter effectum habet actu concessionis seu a die datæ, quasi jam acceptata esset, ita ut supplicans, dummodo certus sit de concessionem facultatis, vi ejusdem possit *valide* operari, et licite etiam in casu necessitatis urgentis ante litterarum aut nuntii adventum.²—Hoc tamen extendi nequit ad executorem Rescripti S. Sedis, qui, si antequam exemplar originale ei exhibitum fuerit, dispensaret, etc. actum nullum ageret, etiamsi sciret, litteras in Curia esse expeditas.³ Unde si originale forte periret, alterum authenticum exemplar esset impetrandum.⁴

c. Quod *formaliter* attinet, communicatio et subdelegatio fieri potest etiam ore tenus et telegraphice, melius tamen est, eam facere in scripto. (Cfr. n. 12, 34 ad g. et 64.)

36.—Quæri hic posset: Quid, si *ex errore* putaretur, facultatem quamdam esse communicatam, quæ tamen communicata non est? Responsio, supposito quod agatur de facultate jurisdictionali, pendet a qualitate erroris. Si error est communis et simul adest titulus coloratus, certe supplet Ecclesia; probabiliter etiam, imo probabilius juxta Gasparri n. 365, nota 4, in errore communi sine titulo colorato. At si error est privatus, ut si quis privatim putaret se habere facultatem, quam

¹D'Annib. i. 223, 224.

²Schmalzgr. v. tit. 33, n. 31; Reiffenst. v. tit. 33, n. 46-48.

³S. Pœn. 15 Jan. 1894 ap. *Il Mon. eccl.* vol. viii, par. ii. 31.

⁴*Zit. Disp.* p. 101; Feije n. 735 (736). Pro regionibus remotioribus tamen, si periculum est in mora, sufficet telegramma de expeditione Rescripti, ut negotium expediri possit.—Ita D'Annib. i. 241 (36). Hoc tamen juxta S. C. S. Off. 1892 ap. *Coll. Prop.* n. 2192 intelligendum est de notitia telegraphica transmissa ex officio, auctoritate S. Sedis.

revera non habet, actus ita factus certo est nullus.¹ Dispensationem matrimonialem obtentam ab eo, qui communiter reputatur habere facultatem, eam tamen non habet valere, decidit S. Rota in quadam causa.²—In contrarium allegatur decisio S. C. C. de 11 Dec. 1683 (relata a Bened. XIV. *Inst.* 84, n. 22). Attamen dubitari potest, an in isto casu adfuerit error communis. Porro etiamsi S. Congr. quandoque juxta opinionem tutiorem decidat (et in casu a Bened. XIV. relato aliter prudenter vix decidere potuit), opinio contraria Theologorum non semper ideo amittit suam probabilitatem. (Cfr. supra n. 3 ad ii. a.) Neque ipse Bened. XIV. ob præfatam decisionem S. C. C. rejecit opinionem Theologorum docentium, absolutionem stante errore communi datam validam esse et pro ea (ib. n. 20) etiam Fagnanii suffragium ad quandam decisionem S. C. C. de 22 Mart. 1614 allegat.

ART. II.

DE FACULTATUM CESSATIONE.

Hic non agitur de usu facultatum ejusque limitibus, de quo in sequenti cap., sed de facultatibus qua talibus sc. quatenus per eas conceditur potestas licite aut valide aliquid agendi. Porro a facultate distingendus est ejus effectus. His prænotatis

§ 1. DE CESSATIONE FACULTATUM IN SE.

I. Facultates expirare possunt præcipue: **a.** morte concedentis seu ejus amotione ab officio, **b.** morte privilegiati, **c.** elapso tempore, **d.** numero exhausto, **e.** revocatione, **f.** renunciatione, **g.** negotio finito, **h.** cessatione causæ finalis. Circa singula respectu etiam habito ad facultates tum pro personis indeterminatis tum pro casibus particularibus concessas sequentia observare juvat:

¹S. Alph. vi. n. 572; D'Annib. i. n. 79; Smith *Elem.* vol. i. n. 224. In errore communi, etsi deest titulus, jurisdictio suppletur *a jure*. Hoc vix non certum esse, ex eo eruitur, quod habetur ap. Buceroni: *Cas. consc.* ii. n. 108 et 113. Pro sententia contraria cfr. Rosset n. 2198.

²Zerola: *Praxis Episcopalis*, Venetiis 1595 v. *Dispensatio* in fine.

Ad **a.** Distinguendum est inter facultates immediate derivatas a potestate *ordinaria* (quasi-ordinaria) et illas, quæ a *delegata* descendunt.

37.—1. Priores, si sunt *absolute* (i. e. non ad arbitrium concedentis) datæ et *gratiæ factæ* (i. e. aut pro personis indeterminatis aut pro persona particulari quidem, at in actu concessionis jam datæ, ita ut delegatus sit executor *necessarius*, talis scil., qui eas tenetur applicare, *si preces veritate nitantur* aut *si vera sunt exposita*) non expirant per mortem aut amotionem concedentis; “gratia enim simpliciter facta et acceptata non pendet in conservari ab influxu concedentis,” et per eam, is cui facta est, jus jam acquisivit;—expirant vero, re adhuc integra (i. e. antequam ex facultate concessa aliquid geri cœptum sit),² datæ ad *gratiam faciendam* i. e. si facultas tantum datur ad gratiam (absolutionem, dispensationem etc.) impertiendam personæ particulari, pro casu quo executor *id judicaverit expediens* seu est executor *voluntarius*;—facultates autem etsi generaliter concessæ at cum clausula: “ad arbitrium nostrum,” “usque ad beneplacitum nostrum” aut simili, expirant morte concedentis, nisi concessio procedat a dignitate, utpote quæ non moritur. Casus vero ante mortem cœptus finiri potest.³—Unde: *a.* Facultates Formularum non expirant morte S. Pontificis, quia sunt gratiæ factæ. Neque expirant facultates a S. Pœnitentiaria concessæ pro foro conscientiæ, si Pontifex moritur aut Pœnitentiarius major suum munus dimittit, etiamsi res adhuc integra sit.⁴ Sunt enim, prout supponitur, gratiæ absolute factæ.—*b.* Exspirat jurisdictio ab Episcopo data pro alicujus confessione audienda, si Episcopus moritur re adhuc integra i. e. confessione nullo modo cœpta,⁵ non autem jurisdictio pro fide-

¹ Reiffenst. v. tit. 33, n. 167.—Ferraris v. *Gratia, ut gratiosum Rescriptum*.

² D’Annib. i. 77 (62). De facultatibus justitiæ seu ad lites idem valet, at de iis hic non est sermo.

³ Ibid. i. n. 222.

⁴ Ben. XIV. const. *Pastor bonus* § 49; Zit. *Disp.* p. 107; Feije n. 734 (731).

⁵ S. Alph. vi. 559.

bus generatim, licet concessa sit *usque ad revocationem*.¹—*c.* Licentia ab Episcopo data alicui, ut ordinari possit apud alium Episcopum, non expirat morte proprii Episcopi, nisi revocetur ab ejus successore.²—*d.* Cum Episcopus ex jure ordinario possit campanas benedicere, at hæc facultas a S. Pontifice quoad delegationem sit limitata, ex licentia in Form. C. art. 12 quoad hanc concessa concludere licet *delegationem*³ in casu particulari factam non expirare per mortem Episcopi delegantis, cum sit gratia facta vi potestatis ordinariæ.—*e.* Demum notandum est, litteras S. Pontificis ad gratias faciendas, per ejus mortem invalidatas, vi Reg. Canc. 12 reviviscere in subscriptione Regularum Cancellariæ Apost. a superveniente Pontifice præstita, dummodo illæ litteræ infra annum ante mortem Pontificis impetratæ fuerint. (De Angelis lib. i. tit. iii. n. 10.)

NOTA 1. Quod supra dictum est de facultatum ex ordinaria potestate derivatarum expiratione ob concedentis mortem, renunciationem, translationem etc., valet de Superioribus ex se in perpetuum in suo munere constitutis. De iis autem, qui ad certum tempus e. gr. ad triennium in munere constituuntur, prout Superiores inferiores, Provinciales, Rectores etc. in Ordinibus religiosis, quamvis eorum potestas secundum S. Alphonsum sit ordinaria,⁴ quidam dicunt, facultates jure proprio et vi muneris sui quasi-episcopalis concessas e. gr. dispensandi suos subditos a jejuniis, absolvendi a peccatis etc. *per se* expirare cessantibus eorum muneribus. Nam cum eorum munera ad certum tempus restringantur, etiam facultates ab eis vi muneris concessæ ultra hoc tempus, ut putant, non possunt extendi. Dicitur *per se*; nam si successor ad odium declinandum saltem implicite declaret, se res omnes pro interim velle relinquere in statu quo antea fuerint, facultates delegatæ per hunc consensum successoris sufficienter confirmari censentur.—At hæc doctrina quandoque damnosa esse potest et a nullo Auctore probato sustinetur, ideo relinquenda et dicendum est, has quoque

¹ Smith: *Elem.* n. 672.

² S. Alph. vi. n. 787, nota 2.—Dimissoria vero quibus hæc licentia exprimitur, semestri post datam elapso, quoad mores et impedimenta canonica viribus testimonii carent.—Gasparri: *De S. Ordinat.* n. 676 seq. et 884.

³ Dicitur l. c. “delegandi,” non: “subdelegandi.”

⁴ *De priv.* n. 95.

facultates, si absolute et irrestrictè concessæ sunt, non expirare per amotionem Superioris.

Aliæ facultates, quas hi Superiores ad tempus constituti non ex potestate ordinaria, sed ex concessione S. Sedis suis subditis absolute communicant, certe non expirant per eorum amotionem a munere. Ratio est, quia in his Superiores non sunt nisi personæ intermediæ, per quas S. Sedes facultates tanquam sua dona elargitur. Cfr. supra n. 31.

NOTA 2. Cum jurisdictio Vicarii Generalis, quamvis ordinaria sit, id peculiare habeat, ut cesset cessante jurisdictione Episcopi, quocum scil. idem tribunal occupat unamque personam repræsentat, sequitur, facultates ei concessas sub *solo* titulo sui officii cessare cessante jurisdictione Episcopi, etiamsi res quædam non sit integra, sed jam cæpta; non autem illas, quæ ei *personaliter* sunt concessæ (i. e. ejus nomine expresso). De his enim omnino valent dicta supra.¹

38.—2. Si vero *ex potestate mere delegata*, prout ea est, quam Episcopi habent ex Formulis, facultates derivantur per communicationem aut subdelegationem, valet quod supra n. 30 et 31 expositum est.

Porro in sententia non admissa, juxta quam communicatio in Formulæ idem sit ac subdelegatio, præsumendum est facultates Formulæ primæ subdelegatas esse etiam pro tempore obitus Episcopi, quamvis hoc non sit expressum, quia Episcopus tenetur curare bonum Diocesis etiam pro hoc tempore et peccasse non præsumitur. At quidquid de hac re sit, certe non expirant morte Episcopi facultates: *a.* per eum obtentæ a S. Sede ad dispensandum etc. in casu singulari cum facultate subdelegandi, si subdelegatio ante obitum facta est, aut *b.* si e. gr. licentia cantandi Missam de Requie, benedicendi etc. per eum a S. Sede alicui aut pluribus obtenta et ante obitum tradita est. Tum enim Episcopus fuit tantum persona intermedia et nihil ei fuit relictum, quod cum ejus morte perire potuerit.

39.—Ad *b.* Morte vel amotione privilegiati seu ejus cui communicatio, vel subdelegatio facta est, facultas omnis cessat, nisi alligata fuerit ejus officio, quo in casu ejus successor subintrat. Qui tamen, etsi res in casu particulari non ampli-

¹ Smith: *Elements* n. 629.

us integra est, ita omnia ab initio agere debet, ac si nihil a præcessore actum fuisset seu ac si res omnino integra esset.¹

Ad *c.* Tempore, ad quod concessæ sunt, elapso facultates expirant, etiamsi numerus, si talis expressus sit, non fuerit exhaustus.² Casus tamen inceptus ante temporis lapsum, post hunc finiri potest. In Form. I., C. et D. nostratibus terminus est, “ad decennium” (“quinquennium”?).

Quando tempus elapsum sit censendum, pendet a *tempore inceptionis*. Gratia factæ ex *sua natura* incipiunt *regulariter* valere a die datæ,³ ita ut eo instanti, quo litteræ sunt expeditæ illico parti sit jus acquisitum, modo ab ea sit acceptatum (ut supra n. 35, 2).

Dico: *regulariter*. Nam aliquando plus gratiæ est, si incipit a die, quo præsentata fuit supplicanti seu a die receptionis. Quod præsertim locum habet, quoad gratias, quæ conceduntur iis, qui sunt in locis valde remotis,⁴ et ideo S. C. de Prop. Fide declaravit 2 Apr. 1740⁵ et 22 Jan. 1759,⁶ quinquennium facultatum non a die datæ, sed a die receptionis esse computandum in regionibus scil. admodum remotis, ut in Indiis orientalibus, ad quas secundum Brevia in ea citata spectat ultima hæc declaratio.

Pro facultatibus autem *nostrorum Episcoporum* tempus inceptionis computandum est a die concessionis seu datæ, uti Rmo Vallispratensi Episcopo declaravit S. Congr. de P. Fide Secretarius.

Tempore concessionis, puta decennio Form. I. elapso, facultates expirant tum pro Episcopo, cui concessæ fuerunt, tum pro illis, quibus eas *qua tales* communicavit. *Qua tales* dico; quoad effectum cfr. infra n. 45. “Nam communicare est rem, quam quis ipse habet, alteri communem facere, ut etiam hic eam habeat, sive secundum totum, sive secundum partem: atqui Episcopus facultates suas non habet nisi pro tempore

¹ S. Poen. 3 Apr. 1886 ap. *A. E. Rev.* 1892 ii. 153. At cfr. infra n. 72.

² *Coll. Miss.* n. 42; *Coll. Prop.* n. 1238.

³ *Decr.* n. 37; *Zit. Disp.* p. 35 ad ii.; cfr. Gasparri n. 414.

⁴ *Decr.* n. 116.

⁵ *Coll. Miss.* n. 39; *Act. S. Sed.* xxiv. 630.

⁶ *Zit. Disp.* p. 48; *Coll. Prop.* n. 146.